

Niina Mero

ARVIO:

Mark Edmundson (2016) *Why Write? A Master Class on the Art of Writing and Why it Matters*.
New York: Bloomsbury USA.

Virginian yliopiston professori, kirjailija Mark Edmundson kysyy teoksessaan *Why Write? A Master Class on the Art of Writing and Why it Matters* yksinkertaisesti, miksi kirjoittaa? Miksi kannattaa kirjoittaa, kun on olemassa niin monia syitä sitä vastaan, kun todellisia lukijoita on vähän, ja kun kirjoittamisesta on tullut vain tietoa tuottava palvelu toisten joukossa? Taiteilijoista on tullut viihdyttäjiä ja runouden kutsumusta häpeillään kuin satunnaista huumeidenkäyttöä. Miksi kirjoittaa, kun televisio tarjoaa todellisuutta teräväpiirtona, ja Milton on jo kirjoittanut *Kadotetun paratiisin*? Miksi kirjoittaa, kun kaikki sanomisen arvoinen on jo sanottu?

Niin, miksi? Miksi ihmeessä kirjoittamisen tuhoon tuomittuun ikeeseen kannattaa vaivautua? Edmundson esittää, että kirjoittaminen edustaa suurta inhimillistä hyvää ja listaa lukijan eteen vakuuttavan kattauksen sekä hyviä että huonoja syitä kirjoittamiselle. Kirjoitamme tavoittaaksemme unelman, kirjoitamme jotta olisimme kirjoittaneet, kirjoitamme rahan takia tai päästäksemme tasoihin, voit-

taaksemme tytön tai pojan kiinnostuksen, kirjoitamme kasvaaksemme, epäonnistuaksemme tai muuttaaksemme maailmaa. Kirjoitamme, jotta tulisimme arvioiduiksi, opiaksemme olemaan yksin, tehdäksemme jotain, kirjoitamme jotta pysyisimme järjissämme tai nähdäksemme, mitä seuraavaksi tapahtuu. Kirjoitamme löytääksemme totuuden ja kauneuden ja jotta muistaisimme. Kirjoitamme, jotta voisimme piirtää elämästämme tähtikuvion.

Edmundson puhuu kirjoittamisesta kiihkeästi ja taiteilijan intohimolla. Heti alussa hän erottelee oikean ja väärän kirjoittamisen; kirjoittaa voi vähemmän ylevistä syistä kuten rahaa tai valtaa saadakseen, mutta vain todellinen kirjoittaminen voi laajentaa mieltä ja vahvistaa henkeä, kehittää luonnetta, tehdä onnelliseksi ja opettaa ajattelemaan.

Edmundsonin kirjoittajakäsitys on elitistinen ja romanttinen, sitä on turha kieltää. Tämä käy selväksi erityisesti hänen kuvaillessaan vähemmän arvokkaita syitä kirjoittamiselle: rahaa, mainetta, sosiaalista ja eroottista valtaa sekä kosta. Todellinen kirjoittaja kirjoittaa sisäisestä palosta ja korkein taiteellisin ja filosofisin motiivein. Hän kirjoittaa itsestään käsin ja itsensä vuoksi, välittääkseen maailmalle oman totuutensa. Maallinen mammona on todelliselle luovuudelle vain este. Edmundsonin hyökkäys kirjallisuuden johngrihameita vastaan on kuitenkin vaahtoisuudessa palossaan viihdyttävää luettavaa, ja haastaa joka tapauksessa lukijan pohtimaan omia motiivejaan kirjoittamiselle. Edmundson nostaa esiin kirjailijuuteen liittyviä houkuttelevia myyttejä, ja kritisoi syystäkin kuvitelmaa, jonka mukaan kirjoittamalla saa naisia/miehiä, rahaa ja vaikutusvaltaa. Kaikkiin edellämainittuihin on huomattavasti helpompia-

kin tapoja päästä käsiksi. Kirjoittaminen vaatii työtä.

Tähän työhön Edmundson kuitenkin suhtautuu kaksijakoisesti. Hän näkee asian niin, että sillä hetkellä, kun kirjoittaja alkaa saada rahaa kirjoittamisesta, tuotoksen integriteetti joutuu kyseenalaiseksi. Jokaisen ansaitun lantin tulisi saada kirjoittaja kyseenalaistamaan työnsä aitous. Tämä on melko karu paluu luovuutensa vuoksi kärsivän nälkätaiteilijan myytiin.

Ja silti, vaikka Edmundsonin asenne kirjoittamista kohtaan haiskahtaa väistämättä elitistiselle ja itsekorosteiselle, hänellä on myös hienot hetkensä. Päästyään yli siitä, että toiset kirjoittajat menestyvät kirjoittamalla vähemmän ylevisistä syistä, Edmundson keskittyy syihin jotka todennäköisesti yhdistävät kaikkia kirjoittavia ihmisiä ainakin jollakin tasolla. Näitä syitä pohtiessaan hän tavoittaa jotain universaalia ja koskettavaa, joka saa melkein anteeksi antamaan hänen alussa paljastamansa ennakkoluuloisuutensa.

Edmundson esittää, että mieli on kuin lihas, jota voi harjoittaa kirjoittamalla. Voimme oppia kirjoittamalla, ja voimme jopa pelastaa mielenterveytemme kirjoittamalla. Kaunein perustelu kirjoittamisen puolesta liittyi kuitenkin kielen ainutkertaiseen voimaan. Kirjoittamiseen kuuluu vastuu kehittää ja ylläpitää kieltä, sillä kielen kautta rajaamme ja voimme muuttaa maailmaa. Jos runous ei vääntelee ja kääntelee kieltä ja sanontoja, kieli muuttuu staattiseksi ja kuolee. Kielen tulee heijastaa elämän koko kirjoa, sen mysteeriä, kauneutta ja surullisuutta. Nuo sävyt katoavat, jos kirjallisuuden kieli ei jatkuvasti elä ja kehity antaakseen kaikille eri vivahteille ilmiä.

Edmundson on parhaimmillaan kuvaillessaan romantiikan ajan runoilijoita, joista hän kirjoittaa kuin rakkaista ys-

tävistään. Monet esimerkit kirjallisuudesta ja kirjailijoiden elämästä elävöittävät tekstiä, joka liukuu pinnallisista huomioista (on väliä, kirjoittaako kynällä vai koneella) syväisiin pohdintoihin (mitä meistä jää elämään kuolemamme jälkeen) ja kaikkeen niiden välillä. Teoksen loppumetreillä Edmundson pohtii vanhuutta, katoavaisuutta ja kuolemaa, esittää lohdullisen ajatuksen siitä, että kirjoittaminen on yksi niitä harvoja aloja, joissa voi tulla paremmaksi vanhetessaan. Urheilussa ja liike-elämässä ikä on ensimmäinen peruste syrjään sysäämiselle, mutta kirjailija alkaa ikääntyessään vasta löytää oman äänensä ja kielensä. Kypsyminen kirjoittamisen antaa mahdollisuuden kehittyä alallaan vielä sittenkin, kun jalka ei enää nouse niin ketterästi kuin aiemmin.

Hetkittäin Edmundson tavoittaa tekstissään syvyyttä, joka koskettaa väistämättömästi ketä tahansa, joka on joskus kokenut kirjoittamisen omakseen. Hän tekee näkyväksi niitä syitä, jotka ovat jokaisen kirjoittajan alitajunnassa pitäneet huolta siitä, että emme ole lopettaneet kirjoittamista. Nuo syyt eivät kenties ole nousseet tietoisuuteen asti, mutta niiden voimalla olemme jatkaneet jotain, minkä järjellä ajatellen tajuamme mielettömäksi, mutta joka silti tuottaa meille valtavaa tyydytystä. Kirjoittaminen on yhtä aikaa merkityksetöntä ja välttämätöntä.

Jokaisella kirjoittajalla on omat syynsä, joilla hän perustelee pakkomielteensä itselleen. Edmundson onnistuu kuitenkin avaamaan noiden syiden historiallista perspektiiviä ja avaamaan ovia kirjoittavan ihmisen mieleen. Samaistuminen on helppoa, koska syitä on useita erilaisia, ja juuri tätä kautta Edmundsonin kirjasta nousee kokemus: minäkin kuulun tuohon tuhoontuomittuun, erikoislaatuiseen

rotuun, jota myös kirjoittajiksi kutsutaan.